

Lekcja

4

Księgi Starego Testamentu

Czytanie Starego Testamentu to tak, jak czytanie każdej innej starej, historycznej książki⁶, powiedział pewien uboły człowiek, który niedawno przyłączył się do naszej grupy studiowania Biblii. Kiedy jednak przeczytał fragment i coś poznał ze Starego Testamentu, zmienił zdanie.

Chociaż zawiera on pewne przeszłe wydarzenia takie, jak stworzenie świata, czy dzieje narodu żydowskiego, to jednak jest w nim jeszcze i wiele więcej. Czasem opis jakiegoś wydarzenia jest powtórzony lub przekazany z innego punktu widzenia. Znajdują się tam dokładne zapisy niektórych proroctw razem z ich wypełnieniem. Inne z nich dopiero się wypełnią. Księgi Starego Testamentu zawierają także dużą różnorodność poematów, pieśni, historii miłosnych i przypowieści.

Mozemy polegać na księgach historycznych, które mówią o bohaterach, jak i o zwykłych ludziach. Te opisy są również ważne, ponieważ pokazują nam sposób postępowania Boga ze swoim ludem.

Księgi Starego Testamentu mogą być uporządkowane według pięciu głównych tematów. W lekcji 3 uczyłeś się

o podziale ksiąg na rozdziały i wiersze. A teraz będziecie się uczyć o ogólnym podziale ksiąg.

W tej lekcji będziecie się uczyć...

Podział ksiąg.
Wyjaśnienie podziału.

Ta lekcja pomoże ci ...

- * Poznać główny podział ksiąg Starego Testamentu.
- * Podać wyróżniające cechy każdej księgi, czy jej autora.

Podział ksiąg

Cel 1. Podaj nazwy grup ksiąg Starego Testamentu i określ ilość ksiąg w każdej grupie.

Prosty szkic ręki pomoże nam zapamiętać nazwy grup ksiąg Starego Testamentu.

Trzydzieści dziewięć ksiąg Starego Testamentu dzieli się na następujące grupy:

Prawo	5 ksiąg
Historia	12 ksiąg
Poezja	5 ksiąg
Prorocy więksi	5 ksiąg
Prorocy mniejsi	12 ksiąg

Spis treści na początku Biblii podaje listę poszczególnych ksiąg Starego Testamentu. Księgi mogą być uporządkowane w podany poniżej sposób, jednak ten wykres nie będzie pomocny w znalezieniu danej księgi w Biblii.

Prawo

- 1 Mojżeszowa
- 2 Mojżeszowa
- 3 Mojżeszowa
- 4 Mojżeszowa
- 5 Mojżeszowa

Historia

- Jozue
Sędziów
Rut
1 i 2 Samuela
1 i 2 Królewska
1 i 2 Kronik
Ezdrasz
Nehemiasz
Ester

Poezja

- Job
Psalmy
Przyp. Salomona
Kaznodzieja Salom.
Pieśni nad Pieśniami

Prorocy mniejsi

- Ozeasz
Joel
Amos
Abdiasz
Jonasz
Micheasz
Nahum
Habakuk
Sofoniasz
Aggeusz
Zachariasz
Malachiasz

Prorocy więksi

- Izajasz
Jeremiasz
Treny
Ezechiel
Danieł

Może zastanawiasz się, dlaczego prorocy są nazwani jako mniejsi i więksi. Ten podział nie różnicuje ważności ksiąg ze względu na ich objętość. Księgi proroków większych (z wyjątkiem Trenów) są dłuższe; księgi proroków mniejszych są krótsze.

ZADANIE DLA CIEBIE

1 Ułóż we właściwym porządku nazwy grup ksiąg. Postaw 1 przed grupą, która jest pierwsza, postaw 2 przed drugą grupą i.t.d.

- ... a Prorocy więksi
- ... b Prawo
- ... c Poezja
- ... d Prorocy mniejsi
- ... e Historia

2 Ile ksiąg obejmuje każda z poszczególnych grup?

Prawo, Poezja, Prorocy więksi - każda z nich ma:

Historia, Prorocy mniejsi - każda z nich ma:

Wyjaśnienie podziału

Prawo

Cel 2. *Padaj nazwy i opisz pięć ksiąg Prawa.*

Pierwszych pięć ksiąg Biblii jest znanych jako księgi Prawa (Zakonu). Mają także nazwę „Pentateuch”, co oznacza „pięć ksiąg”. Pentateuch został napisany przez Mojżesza, wielkiego przywódcę i wyzwoliciela narodu żydowskiego. Dlatego są też określane jako „Księgi Mojżeszowe”.

Genesis (1 Mojżeszowa) oznacza „początek” lub „pochodzenie”. I Mojżeszowa mówi o akcie stworzenia, pochodzeniu człowieka, potopie i powołaniu Abrahama.

Exodus (2 Mojżeszowa) oznacza „wyjście”. Mówi o tym, jak Bóg wyprowadził swój lud z niewoli, rozdzielił przed nim Morze Czerwone i troszczył się o jego potrzeby. W tej księdze jest zapisanych dziesięć przykazań i prawa dla narodu izraelskiego.

Lewiticus (3 Mojżeszowa) wywodzi swoją nazwę od kapłańskiego pokolenia lewitego. Ta księga zawiera instrukcje dla kapłanów, w tym instrukcje składania ofiar - wskazując na Chrystusa, który miał stać się ofiarą za grzechy całego świata.

Numeri (4 Mojżeszowa) zawiera spisy ludu. Postąpienie spisu ludności było ważne dla młodziego narodu, który miał posiadać ziemię, obiecaną ich ojcu Abrahamowi.

Deuteronomium (5 Mojżeszowa) oznacza „powtórzone prawo”. Księga zawiera dalsze instrukcje dla Bożego ludu,

polecenia Mojżesza dla Jozuego, który miał po nim przejąć przywództwo oraz opisuje odejście Mojżesza.

Pentateuch określa zasady postępowania człowieka w stosunku do Boga, na okres około 2500 lat. Klucznie podwaliny pod dzieło zbawienia.

ZADANIE DLA CIEBIE

3 Czytaj i powtarzaj nazwy pięciu ksiąg Prawa tak długo, aż będziesz mógł je powtórzyć z pamięci. Następnie, nie patrząc do tekstu, napisz poniżej ich nazwy:

a)

b)

c)

d)

e)

4 Przeczytaj opisy po lewej stronie i napisz przed każdym z nich cyfrę odpowiadającą właściwej nazwie księgi.

- ... a Wyzwolenie z niewoli.
- ... b Prawa dotyczące żydowskich kapłanów.
- ... c Stworzenie człowieka.
- ... d Spis ludności.
- ... e Odejście Mojżesza.

- 1) 1 Mojżeszowa - Genesis
- 2) 2 Mojżeszowa - Exodus
- 3) 3 Mojżeszowa - Leviticus
- 4) 4 Mojżeszowa - Numeri
- 5) 5 Mojżeszowa - Deuteronomium

5 Zakreśl literę przed każdym właściwym uzupełnieniem poniższego zdania.

Pierwszych pięć ksiąg Biblii jest nazywanych Prawem, ponieważ zawierają:

- a) prawa dla Bożego ludu.
- b) 2500 lat historii narodu żydowskiego.
- c) dziesięć przykazań.
- d) instrukcje dla Lewitów.

Historia

Cel 3. Poznaj główne fakty, które zawiera każda z ksiąg historycznych.

Dwanaście ksiąg historycznych przekazuje historię narodu żydowskiego. Pokazują one Boże działanie w życiu poszczególnych ludzi, jak i całego narodu.

Iznie był dowódcą, który przewodził ludowi po śmierci Mojżesza i poprowadził go do zdobycia Kanaanu.

Księga Jozuego opisuje zajęcie Ziemi Obiecanej, w której było wiele małych królestw i miast starających się pomóc Izraelitom. *Sędziowie* obejmują okres 300 lat porażek i zwycięstw w Kanaanie. Porażek, gdy Bóg im zapomniał o Bogu i zwycięstw, gdy przez opamiętanie powrócił do Boga. Wtedy Bóg powoływał sędziów jako wyzwolicieli Izraela.

Księga *Rut* opowiada o oddanej dziewczynie z ziemi moabskiej, która żyła w czasach sędziów. Była prababką Dawida i jedną z poprzedniczek Jezusa w jego ziemskim rodowodzie.

Pierwsza i Druga Księga Samuela biorą swoją nazwę od Samuela, ostatniego z sędziów. Był on także kapłanem, prorokiem, nauczycielem i mężem stanu, który odegrał ważną rolę w ustabilizowaniu Królestwa Izraelskiego.

Pierwsza i Druga Księga Królewska oraz *Pierwsza i Druga Kronika* kontynuują opis dziejów narodu i mówią jak doszło do podziału na Królestwo Izraelskie i Królestwo Judyjskie. Kroniki zawierają także ważne dla Żydów rodowody.

Bóg użył *Ezdrasza* – kapłana i *Nehemiasza* – księcia, do przyprawadzenia Żydów z powrotem z niewoli babilońskiej. Ci dwaj mężowie pomogli w odrodzeniu się narodu izraelskiego. Bóg powołał także *Ezdrasza* do zebrania rzeszy rzuconych ksiąg tworzących Stary Testament. Zrobił kopie Piśmie, co umożliwiło czytanie go przez ludzi.

Księga *Estery* opowiada o tym, jak Bóg użył pięknej żydowskiej dziewczyny do zachowania narodu izraelskiego od zniszczenia podczas niewoli.

Jeżeli spojrzysz na swoją Biblię to zauważysz, że księgi historyczne dochodzą prawie do 1/3 jej objętości. Włóż kawałek papieru na początku Jozuego i drugi kawałek na końcu Estery. Poćwicz jak najszybsze odszukiwanie każdej księgi. Poproś przyjaciela, by wymieniał ich nazwy i mierzył czas, gdy ty będziesz ich szukać.

6 Przeczytaj opisy po lewej stronie i napisz przed każdym z nich numer nazwy księgi, która mu odpowiada.

... a. Uratowała Żydów przed zamordowaniem.	1) Jozue
2) Sędziów
... b. Przodek króla Dawida.	3) Rut
... c. 400 lat porażek i zwycięstw.	4) 1 i 2 Samuela
... d. Kapłan, który wykonał kopie Pisma.	5) 1 i 2 Królewska
1 i 2 Kronik
... e. Książę, który wyprowadził Żydów z Babilonu.	6) Ezdrasz
7) Nehemiasz
... f. Dowódca, który zdobył Kanaan.	8) Estera
— g. Początek Królestwa Izraelskiego.	
... h. Historia Judy i Izraela.	

7 Druga grupa ksiąg Starego Testamentu jest nazywana „Księgami historycznymi”, ponieważ mówi o historii

- Moabu i Babilonu
- Kanaanu i Egiptu.
- Judy i Izraela.

- 8** Trzy ostatnie księgi historyczne opowiadają o Bożej ochronie Żydów podczas ich niewoli i powrotu z Babilonu. Są to:
- Ezdrasz, Nehemiasz i Estera.
 - 1 i 2 Samuela i 1 Królewska.
 - Jozue, Sędziowie i Rut.
- 9** Ezdrasz wykonał ważną pracę
- kompletując razem księgi Starego Testamentu, które zostały przez to zachowane.
 - pisząc Pentateuch, czyli pięć ksiąg Prawa.
- 10** Porównaj pierwszych 5 rozdziałów 1 Królewskiej z pierwszymi 5 rozdziałami z 1 Kronik. Która księga zawiera więcej rodowodów czyli rejestrów rodzin i ich przodków?
- 1 Królewska
 - 1 Kronik

Poezja

Cel 4. Poznaj wyróżniające cechy każdej z ksiąg poetyckich.

Wiele ksiąg Biblii zawiera poetyckie urywki. Jednak tylko pięć ksiąg Biblii zostało zaliczonych do ksiąg poetyckich.

Księga *Joba* jest dramatycznym poematem o cierpieniu sprawiedliwego człowieka, którego wiara została na końcu wynagrodzona. Uważa się, że jest to najstarsza księga Biblii.

Psalmy są hymnami (pieśniami) i modłowaniami Biblii. Te wiersze zostały zebrane i były używane przez Izraelitów do

uwielbiania Boga. Choć Dawid i inni przywódcy napisali dużo Psalmów, to jednak autorzy wielu z nich są nieznanymi.

Salomon, syn Dawida, trzeci kolejny król Izraela był najmądrzejszym człowiekiem, jaki kiedykolwiek żył. Napisał i zebrał *przypowieści*, by nauczyć młodych ludzi jak postępować i żyć szczęśliwie. Jest to jedna z „ksiąg mądrości”

Księga Kaznodziej Salomona jest świadectwem o tym, jak pustym jest życie bez Boga. Przyjemność, bogactwo, osiągnięcia i władza nie mogą dać pełnej satysfakcji. Człowiek został stworzony, by służyć Bogu.

Księga Pieśni nad Pieśniami jest jak opera, lub pieśń dramatyczna. Opisuje miłość pomiędzy panną młodą i panem młodym, symbolizując w ten sposób Bożą miłość do jego ludu.

Hebrajska poezja często różni się od poezji innych narodów zarówno w stylu, jak i w strukturze. Żeby poznać jednak jej piękno, wcale nie musi naśladować wzorów, które są nam bliskie. Przez nią widzimy, jak Bóg okazywał miłość swemu ludowi i jak w odpowiedzi lud ten zwracał się do Niego.

ZADANIE DLA CIEBIE

11 Zrobimy ponownie ćwiczenie z dopasowaniem tak, jak to miało miejsce w poprzednich ćwiczeniach. Napisz przed każdym opisem numer nazwy księgi, która mu odpowiada.

... a Bóg kocha swój lud tak,
jak oblubieniec kocha
swoją oblubienicę.	1) Job
2) Psalmi
3) Przypowieści
... b Hebrajski śpiewnik.	4) Kaznodzieja
... c Uczy młodych ludzi jak żyć	5) Pieśni rad
... d Dlaczego sprawiedliwy
cierpi.	Pieśniami
... e Pustaż życia bez Boga.	

Więksi prorocy

Cel 5: Poznaj główny temat każdego z Większych Proroków.

Gdy Bóg chciał porozumieć się ze swoim ludem, często używał do tego wybranych ludzi - proroków. Prorocy ogłaszali Boże przesłanie wypowiadając je lub przekazując na piśmie.

Księgi zaliczane do tej grupy są nazywane Większymi Prorokami ze względu na ich objętość oraz długą służbę i wielki wpływ tych proroków.

Izajasz był zarówno księciem w Izraelu, jak i wielkim prorokiem, który żył w czasie, gdy Babilon stawał się wielkim imperium. Przepowiedział niewolę Żydów, ale także przyniósł poselstwo nadziei. Izajasz przepowiedział 700 lat wcześniej narodzenie Chrystusa z dziewicy, Jego śmierć za nasze grzechy i Jego zmartwychwstanie.

Jeremiasz także napisał o niewoli babilońskiej i przepowiedział, że po 70 latach Żydzi wrócą do swojej ojczyźnej ziemi. Dekret Cyrusa pozwolił im wrócić do Palestyny tak, jak przepowiedział to Jeremiasz (Jeremiasz 25:11).

Jeremiasz widział, że wiele proroctw dotyczących zniszczenia Jerozolimy wypełniło się. Opisał to w pięciu pełnych żaloby rozdziałach nazwanych *Trenami*.

Ezechiel był „Więszszym Prorokiem” na wygnaniu. Prorokował Żydom podczas ich siedemdziesięcioletniej niewoli w Babilonie.

Daniel, niewolnik, hebrajski książę został namiestnikiem Imperium Babilońskiego. Dokładność jego przepowiedni o powstaniu i upadku różnych imperiów jest zdumiewająca. Wiele z nich już się wypełniło, a niektóre wypełniają się w naszych czasach.

ZADANIE DLA CIEBIE

- 12** Który Większy Prorok żył 700 lat przed Chrystusem i przepowiedział wiele szczegółów z Jego życia, które się wypełniły?
- a) Izajasz
 - b) Jeremiasz
 - c) Ezechiel
 - d) Daniel
- 13** Choć jest to księga poetycka, nie jest zaliczana do grupy poezji i opowiada o zniszczeniu Jerozolimy. Jaka to księga?
- a) Przypowieści
 - b) Kaznodzieja
 - c) Jeremiasz
 - d) Treny

Wybierz odpowiedzi, które najlepiej pasują do powyższych opisów.

- 14** Prorokami, którzy byli w niewoli babilońskiej i zwracali się do uprowadzonych Żydów byli:
- a) Izajasz i Jeremiasz
 - b) Ezechiel i Daniel
 - c) Ozeasz, Joel i Amos
 - d) Jeremiasz

- 15** Niewolnik, który był księciem i został namiestnikiem to:
- Izajasz
 - Jeremiasz
 - Daniel
- 16** Połącz protoctwa po lewej stronie z prorokiem, który je wypowiedział.
... a. Narodzenie Chrystusa z dziewicy	1) Jeremiasz
... b. Powstanie i upadek różnych imperiów	2) Izajasz
... c. 70 lat niewoli babilońskiej	3) Daniel

Prorocy Mniejsi

Cel 6. Wymień jedną wyróżniającą cechę każdego Proroka Mniejszego.

Dwanaście ksiąg Proroków Mniejszych nie jest objętością równych nawet Księdze Izajasza. Jednak prorocy mniejsi kochali Boga i odważnie przekazywali Jego przesłanie ludziom, którzy często byli wobec Boga obojętni lub zbuntowani. Pierwszych dziesięciu proroków mniejszych żyło przed niewolą, pozostali żyli po powrocie Żydów do ich ojczyznej ziemi. Każda księga nosi imię swojego autora.

Ozeasz głosił o miłości Boga do Jego ludu, przyrównując ją do miłości męża do niewiernej żony. *Ozeasz* ilustruje to przez przebaczenie niewiernemu partnerowi.

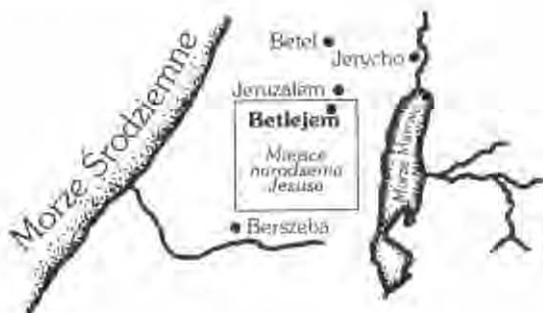
Joel prorokował o wylaniu Ducha Świętego, co wypełniło się w dniu Zielonych Świąt i o charyzmatycznym przebudzeniu w dniach ostatnich.

Amos był pasterzem, którego Bóg posłał, by głosił poselstwo przeciwko społecznej niesprawiedliwości. Ostrzegał ludzi przed nadchodzącym sądem z powodu grzechu.

Abdiasz prorokował o sądzie dla ziemi edomskiej. Jego księga jest najkrótszą w Starym Testamencie. Bardzo mało wiemy o samym proroku.

Bóg posłał *Jonasza* z misją do Niniwy, lecz on próbował uciec na statku do innego miasta. Po tym, jak został połknięty przez wielką rybę, pokutował i został wyratowany, co sprawiło, że stał się posłuszny Bogu.

Micheasz żył w tym samym czasie, co Izajasz i Ozeasz. Prorokował o zniszczeniu narodu żydowskiego. Dał także Izraelitom nadzieję na przyszłość. Przepowiadał o Zbawicielu, a w 5 rozdziale i 2 wierszu jego księgi nawet wymienia miasto, w którym urodzi się Jezus.

Nabim prorokował o zniszczeniu wielkiego miasta, Niniwy, które upamiętało się, gdy Jonasz zwiastował mu Słowo. lecz ludzie znówu powrócili do swoich niegodziwości i Bóg ponownie zapowiedział, że zniszczy miasto.

Habakuk i *Sofoniasz* ostrzegali przed narodową klęską i niewolą, jeżeli ludzie nie będą pokutować. Lud jednak przyłgnął do swoich grzechów i został uprowadzony do niewoli do Babilonu.

Po powrocie z Babilonu do Palestyny Bóg użył *Aggeusza* i *Zachariasza*, by zachęcić Żydów do odbudowy świątyni.

Malachiasz, ostatni z proroków Starego Testamentu, żył 400 lat przed narodzeniem Jezusa Chrystusa. Przeczytaj w Księdze Malachiasza 3:8-12 Słowo na temat dziesięciny.

Tak więc kończy się zapis Bożego działania w stosunku do Jego ludu w czasie Starego Przymierza. Równocześnie oczekiwano na przyjście Mesjasza i nastanie Nowego Przymierza.

ZADANIE DLA CIEBIE

17 Przeczytaj opisy po lewej stronie i napisz przed każdym z nich numer odpowiadającego im proroka.

a) Sąd nad Eblonem	1) Ozeas
b) Głosił Niniwie	2) Joel
c) Miłość Boga	3) Amos

... d Społeczna
niesprawiedliwość	4) Abdiasz
... e Duch Święty	5) Jonasz i Nahum
... f Miejsce narodzenia
Chrystusa	6) Micheasz
... g Przesłanie o dziesięcinie	7) Habakuk i Sofoniasz
... h Narodowa klęska
i niewola	8) Aggeusz i Zachariasz
... i Odbudowa świątyni	9) Malachiasz

SPRAWDŹ SWOJE ODPOWIEDZI

1 a 4	d 5
b 1	e 2
c 3	
10 b) 1Kronik	
2 pięć	
dwanaście	
11 a 5) Pieśń nad Pieśniami	d 1) Job
b 2) Psalmi	e 4) Kaznodzieja
c 3) Przypowieści	
3 a I Mojżeszowa	d IV Mojżeszowa
b II Mojżeszowa	e V Mojżeszowa
c III Mojżeszowa	
12 a) Izajasz	

- 4 a 2) II Mojżeszowa
b 3) III Mojżeszowa
c 1) I Mojżeszowa
d 4) IV Mojżeszowa
e 5) V Mojżeszowa
- 13 d) Treny
- 5 a) prawa dla Bożego ludu
c) dziesięć przykazań
d) instrukcje dla Lewitów
- 14 b) Ezechiel i Daniel
- 6 a 8) Estera
b 3) Rut
c 2) Sędziowie
d 6) Ezdrasz
e 7) Nehemiasz
f 1) Jozue
g 4) 1 i 2 Samuela
h 5) 1 i 2 Królewska ; 1 i 2 Kronik
- 15 c) Daniel
- 7 c) Juda i Izrael
- 16 a 2) Izajasz
b 3) Daniel
c 1) Jeremiasz
- 8 a) Ezdrasz, Nehemiasz, Estera
- 17 a 4) Abdiasz
b 5) Jonasz i Nahum
c 1) Ozeasz

- d 3) Amos
- e 2) Joel
- f 6) Micheasz
- g 9) Malachiasz
- h 7) Habakuk i Sofoniasz
- i 8) Aggeusz i Zachariasz

9 a) Zebranie razem ksiąg Starego Testamentu.

Teraz, kiedy przerobiłeś pierwsze cztery lekcje jesteś gotowy, by odpowiedzieć na pytania z pierwszej części „Sprawozdania studenta”. Powtórz lekcje 1 - 4, a następnie wypełnij zgodnie z instrukcją „Arkusz odpowiedzi nr 1”. Prześlij go na adres podany na ostatniej stronie „Sprawozdania studenta” lub na adres podany w podręczniku na odwrocie strony tytułowej.

TWÓJ NOTATNIK